

חוק החלב והשלתיו

שיחה בשניים עם שייקה דרורי

בעקבות אישור סופי של החוק

יוסי מלול – משק הבקר והחלב
hmb-malul@icba.org.il

חוק החלב התקבל פה אחד במליאת הכנסת ב-28.3.2011 וזכה לברכות של כל חלקי הבית. חצי שנה לאחר מכן, הוא ייכנס לתוקפו וכל הענף יעבור לעבודה על פי חוק על כל היתרונות (וגם החסרונות) שלו. שייקה דרורי, מנכ"ל מועצת החלב, היה אחד הדוחפים המרכזיים לאישור החוק. נפגשתי איתו כדי ללמוד על השפעת החוק על עבודת המועצה ומעמדה החדש כלפי חוץ – הממשלה הגופים הציבוריים וכלפי פנים – השחקנים הרבים במגרש הבקר והחלב

מתוך החוק:

מטרות החוק

1. לפתח, לייעל ולבסס את משק החלב בישראל, תוך הבטחת איכות ובטיחות ייצור החלב ושיווקו;
2. להבטיח אספקה סדירה של חלב ומוצריו, תוך הבטחת מחירים נאותים ליצרנים, למחלבות ולציבור ותנאים הולמים לפעילות היצרנים והמחלבות.

תפקיד מועצת החלב

- מועצת החלב תפעל לקידום ולמימוש מטרות חוק זה, והיא תהיה מוסמכת לפעול למטרות אלה -
- הסדרת ייצור החלב ושיווקו לציבור;

- עידוד, ייזום ומימון פעולות הדרושות לפיתוח ולייעול משק החלב, ובכלל זה ביצוע מחקרים, הדרכה מקצועית וביטוח מקנה;
- עידוד צריכת חלב ומוצריו ופרסומם;
- תמיכה בפעולות ארגוניים יציגים לקידום ופיתוח כלל משק החלב לפי חוק זה ושיתוף פעולה איתם, והכול בהתאם למטרות מועצת החלב לפי חוק זה ולפי מבחנים שוויוניים.

על פי החוק, מחויבת המועצה בקיום מרכזים וזו מטלה כבדה מאוד שיש בה הרבה בירוקרטיה שלא הורגלנו אליה והיא תשנה את החשיבה הבסיסית של כלנו

מה משמעות החוק לעבודת מועצת החלב?

החוק נותן למועצה את הכלים החוקיים לעבודה. הוא נותן ודאות שהיא יכולה להמשיך ולפעול ותגבה כספים לעבודתה, כמקובל כיום, אך על פי חוק מפורש.

כל פעולותיה יהיו בתקנות שייכתבו ויאשרו בהמשך. מצבנו המשפטי משתפר לאין ערוך מול כל השותפים האחרים במגרש הבקר והחלב.

המטרה - שהמועצה תראה אחרי החוק, כפי שהיא נראתה קודם לו - לעבוד בתהליך של הסכמות רחבות ובשיתוף פעולה מלא של כל חלקי הענף.

שייקה דרורי עם מנהלי תנובה ושטראוס בחגיגות שמחת החלב

מהו המבנה המשפטי של מועצת החלב?

מועצת החלב היא חברה שפועלת על פי חוק החברות.

כבר לפני כ-3 שנים נעשה שינוי בחוק החברות ועל פי מוגדרת המועצה כחל"צ - חברה לתועלת הציבור, מעין עמותה בתוך חוק החברות (שבו יש חברות למטרות רווח ואחרות שאינן למטרות רווח).

על עמותה וחל"צ יש רגולציה גבוהה, כדי שהגוף הזה לא היפוך להיות פיקטיבי ולכן יש כמה נקודות שעלינו להקפיד ובין היתר - המועצה תדווח לשר החקלאות, לרשם החברות ולרשם ההקדשים (כן, יש דבר כזה...).

מה היו הנושאים העיקריים שהיה חשוב לטפל בהם בחוק שקשורים לעבודת מועצת החלב?

הרכב המועצה אינו בחוק ואם אספת המועצה תרצה לשנות את הרכבה היא תוכל לעשות זאת - עמדנו על כך שהמועצה תהיה עצמאית.

קיבלנו הקלות בפעולת המועצה בתחומים שמאפיינים אותה כמו:

- עסקאות בין בעלי עניין

- ניגוד אינטרסים של הדירקטורים.

שני סעיפים אלה הם מהות המועצה, כי ברור לכולם, שמרבית עבודת המועצה והדירקטורים היא של בעלי עניין ואינטרסים שיושבים סביב שולחן אחד.

על עניין זה היו ויכוחים רבים בין משרד החקלאות ומשרד המשפטים וכיום ניתן לומר שיש למועצה אפשרות לעבוד בצורה שוטפת וחוקית.

מתוך החוק: "על אף האמור בסעיף 345 לחוק החברות, עסקה של מועצת החלב עם דירקטור או חבר ועדת ביקורת או עם תאגיד בשליטתו של מי מהם, אשר מתקיימים לגביה התנאים שבסעיף 36(ה), אינה טעונה את אישורם של האספה הכללית ובית המשפט ואינה טעונה הודעה לרשם ההקדשים."

מה ההשלכות של החוק על העבודה השוטפת של המועצה וכיצד נערכת המועצה להתמודד עם דרישות החוק החדש?

לאחר קבלת החוק יש כמה נושאים טכניים שאנחנו נערכים אליהם:

1. **חובת מכרזים** - זו הנקודה המרכזית ביותר. על פי החוק, מחויבת המועצה בקיום מכרזים וזו מטלה כבדה מאוד שיש בה הרבה ביורוקרטיה שלא הורגלנו אליה והיא תשנה את החשיבה הבסיסית של כולנו. ברוב פעולות המועצה נזדקק למכרזים ושינוי זה גוזל זמן, משאבים והרבה ייעוץ משפטי.

התחלנו להיערך לעניין ומנהלי המחלקות עוברים קורס של 3 ימים כדי להתמודד עם התקנה החדשה. יש הרבה חומר ללמוד כי חשוב שמנהל המחלקה גם יבין את ההיגיון שמאחורי החוק.

אנחנו עושים סריקה של כל הנושאים שעליהם נצטרך להכין מכרזים וגם פועלים להקים את המערכת שתעסוק בנושא ותתמחה בו.

2. **מכסות** - החוק מקים ועדת מכסות כך שתפקיד מנהל המכסות מתבטל. הוועדה תכלול 3 חברים - מנכ"ל המועצה, שמשמש גם כיו"ר הוועדה, ושני נציגי משרד החקלאות. כמוכן, יש משקיפים מטעם האגודות הייצוגיות של היצרנים.

אנחנו מכינים נוהל עבודה לעניין זה במטרה להקל את הנהלים ככל

שניתן. פעולה זו מסרבלת את העבודה בנושאי המכסות, כי לעתים צריך תשובה מהירה - כיום יש ועדת חלב של מנהל המכסות עם עובדי המועצה והם מתכנסים לפחות פעמיים בשבוע.

3. **תכנית שנתית לתקציב המועצה** - השנה נזדקק לראשונה לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת לתקציב המועצה. כדי להיערך לעניין נצטרך להכין את התקציב מוקדם יותר וכבר בחודש ספטמבר נתחיל בעבודת מטה במועצה נהיה מוכנים בזמן (לעומת נובמבר היום).

4. **קרנות המועצה** - החוק מתיר למועצה להקים קרנות במטרה לאפשר חוסן כלכלי - יציבות כספית. הרעיון הוא שניתן להעביר עודפי כספים משנה אחת - חיסכון לשימושים בעת מחסור בשנים אחרות. יש להכין תקנון ולהחליט מי מנהל את הקרנות ועל כך תדון ועדת הכספים של המועצה.

השנה נזדקק לראשונה לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת לתקציב המועצה. כדי להיערך לעניין נצטרך להכין את התקציב מוקדם יותר

מה קורה עם הרכב המועצה והאם הוא עשוי להשתנות עם החוק?

בהחלט אספה של מועצת החלב מלפני כ-4 שנים הוחלט שלאחר קבלת החוק יתווספו עוד נציגים למועצת המנהלים ובהם נציג המחלבות הקטנות - בהמשך נגבש נוהל דמוקרטי שבו המחלבות הקטנות יוכלו לבחור נציג אותנטי. חברים נוספים מן המניין יהיו גם 2 נציגי ארגוני הצרכנים.

פועל יוצא של העניין שהמשקל היחסי של נציגי היצרנים והמחלבות, ירד בעקבות הגדלת מספר חברי המועצה.

מתי יסלימו את החוק עם התקנות הנלוות ובאיזה תחומים הן תעסוקנה?

החוק הוא המסגרת הכללית והעקרונית ואליו צריך להוסיף תקנות בתחומים שונים ואותן כותב משרד החקלאות. בזמן הקרוב יגיש משרד החקלאות את התקנות לעניין מחיר המטרה. לאחר מכן, נעסוק בתקנות נוספות שיחליפו את צו החלב - ניהול המכסות, שותפויות, אגודות ועוד.

כאשר תהיה טיוטה ראשונה, שמכינה יועצת משפטית חיצונית של משרד החקלאות, היא תופץ לכל חברי מועצת החלב.

מלבד זה, יהיו תקנות בנושאי הוויסות, ייבוש החלב, חורף-קיץ, תקנון איכות חלב וכל הנושאים שהמועצה והענף עוסקים בהם. כל זה יקטין את רמת הגמישות של המועצה, לחיוב וגם לשלילה.

בראייה כוללת, החוק הוא הישג היסטורי לענף החלב והוא מבטיח יציבות למגדלים ולמחלבות לשנים רבות. בחודשים הקרובים נבצע את ההתאמות הנדרשות במועצה. ■